

Az ötvenedik születésnapját ünneplő táncegyüttes jubileumi bemutatója a Hviezdoslav Színházban

Alkotói felfogásában és műsorpolitikájában az Ifjú Szívek ma is tartja magát a credóként választott Ady-vers szelleméhez: „Ifjú szívekben élek s mindig tovább. Az ötvenedik születésnapját ünneplő táncegyüttes jubileumi bemutatója a Hviezdoslav Színházban

Alkotói felfogásában és műsorpolitikájában az Ifjú Szívek ma is tartja magát a credóként választott Ady-vers szelleméhez: „Ifjú szívekben élek s mindig tovább...” És bár az egykori alapítók – meg sokan a később bekapcsolódottak közül is – mára már, bizony, megöszültek, az együttes irányában megmaradtak ugyanolyan lelkeseknek, mint régen.

Ezt igazolta az ünnepi bemutató körüli nagy belépőjegy-hajhászás is. Az ünnepi előadásnak helyet adó Hviezdoslav Színház nézőtere túlságosan kicsinek bizonyult. Mi az a hat-hétszáz ember – azok a szerencsések, akik jegyhez jutottak – viszonyítva ahhoz a tényhez, hogy az együttes mintegy kétezer ember munkájának köszönheti mindig megfiatalodott életét!?

Szerencsére a vezetők – látva a nagy érdeklődést – azonnal meghirdették a pótbemutatót is, amely november végén lesz az Astorka Színházban. Oda is befér vagy négyszáz ember, talán mindenki jegyre talál. Mert nem szabad visszaélni a valamikori tagok ragaszkodásával: ez a ragaszkodás, ez a szeretet nagyobb érték, mint az állami költségvetési támogatás, mert igaz, hogy a nélkül nehéz volna létezni, de e másik nélkül meg minek.

Ennek az évfordulós összejövételnek a színházi műsoron kívül a szeretet kinyilvánítása volt az igazi értéke. Ez azt is jelezte, jelentette, hogy érdemes volt minden korban megvívni a harcot (időnként szinte az élet-halál harcot) az életben maradásért. Ifjú korunkban nagyon sokan részt vettünk az együttes munkájában, de csak most – öszülő vagy kevésbé öszülő fejjel – jövünk rá, hogy mit is jelentett az életünkben az a közösség, amelyet Ifjú Szíveknek hívnak. Erről gazdasági, politikai és kulturális életünk különböző területeinek vezetőiként vagy megbecsült napszámosaiként dolgozók sokasága is vallhatna. Számosan közülük vallottak is, hiszen az ötvenéves születésnap alkalmából kiadott könyvben közel ötvenen mondták el véleményüket, az együttes fennmaradásával kapcsolatos gondolataikat s vallottak átélt élményeikről.

Csanaky Eleonóra Az Ifjú Szívek 50 éve című könyve gránitból emelt emlékkő. A megmaradás írásbeli dokumentuma. Az együttes létezését így már évszázadok múlva sem lehet letagadni. És milyen jó ez! Az elmúlt fél évszázadnak hány olyan – kulturális életünk számára nagyon fontos – eseménye, cselekedete, alkotói eredménye volt, amely nincs dokumentálva, és maholnap az emlékek is elmosódnak. Szolgáljon például e könyv mindannyiunk részére, és a lehető legszélesebb körben teremtsen meg a kulturális tettek dokumentálásának igényét. Legyen egyben mindenki saját tetteinek krónikása is!

Elismerem, hogy az ünnepi színházi előadás megszerkesztése úgy, olyan sorrend megállapításával volt helyes, ahogyan az megvalósult, én azonban mégis a műsor második részéről szólnék először. Nincs szándékomban bírálni a látottakat, hallottakat, mert értelmetlen lenne. Itt egyértelműen az együtteshez ragaszkodás, az együttesben végzett munka lelkes felelevenítése volt az érték. Az „öregebbek” közül a színpadra merészkedők a szívüket adták a tánchoz, az énekhez. Micsoda érték volt ez az énekkar, ha néhány próba alatt még most is négy új énekkari művet voltak képesek betanulni!

A fejlődés szükségszerűségének megértése mellett is felvetődik a kérdés: a változtatást nem lehetett volna másként megvalósítani? Hiszen a Lúenica – amely indulásakor az együttes példaképe volt – ugyancsak elvált az énekkarától és a nagy vonószzenekarától, sőt még a népi zenekarától is, a Szlovák Állami Népművészeti Együttes is, a Magyar Állami Népi Együttes is, a Honvéd Együttes is rákényszerült ezeknek a fájdalmas döntéseknek a meghozatalára, de az

együttesek leválasztott részei önállóan is tovább működnek. Sőt, nagyon magas új művészi értékeket teremtenek, lásd például a Budapesten működő Magyar Férfikart. Ott a továbbélést meg tudták oldani, társadalmi és politikai összefogással a feltételeket biztosítani tudták.

Számunkra, nemzetiségiük számára ilyen összefogás elképzelhetetlen? Nekünk értékeink megőrzésénél csak az egyéni kezdeményezés és a „kapkodva, elszévedve megoldás” jut? Eddig két nagy népi zenei együttest izzadt ki az Ifjú Szívek. Nem vagyunk mi pazarlók, értékeinkkel bánni nem tudók? Különböző mindkét említett együttes annyira „szereti” a Szíveket – vagy talán olyan művészeti magasságokra jutott?! –, hogy az emlékműsorban már nem láttuk őket. Érdekes, politikusaink nem szégyellték kötődésüket az együtteshez, meg én sem, akinek Hudec miniszterhez benyújtott petícióval szorgalmazták az igazgatói leváltását. Mi ott voltunk a színpadon, illetve a közönség soraiban.

Az együttes Héglí Dusan koreográfus és Koncz Gergely prímás vezette alkotógárdájának a Felföldi levelek című új műsorral megint nagyon magas nívót sikerült elérnie. Azzal, hogy zenei és irodalmi nagyjaink leveleit Héglí beleszötte a műsorba, új lehetőséget nyitott az alkotói képzelet számára. Gondolom, követendő példát akart állítani. Lehet tehát őket követni, no persze legalább az általuk mutatott színvonalon!

Merthogy az előadói színvonal tekintetében a táncosok meg a zenészek – és a szövegek tolmácsolói is –, nagy örömünkre, szintén igen magasra tették a mércét. A táncosok és a zenészek meglátásom szerint leginkább a szlovák táncokban váltak önfeledten improvizálókká. Különösen a gyetvai tájegység hagyományos zenéjének és táncainak megformálása során érzékelttem ezt. Ez a muzsika persze egyébként is nagy rögtönzési, cifrázási lehetőséget nyújt. Koncz Gergely prímás élt is a lehetőséggel, és sok-sok elődjét meghazudtoló ügyességgel cifrázta a dallamokat. A táncosok sem maradtak el tőle. A felvállalt motívumköteget mindenki olyan egyéni módon díszítve táncolta, amely szinte utánózhatatlan – de úgy is mondhatnám, hogy megismételhetetlen. A látott szabad, kötetlen táncolási stílus ugyanis azzal jár, hogy a táncosoknak minden újabb előadásnál újra kell fogalmazniuk a táncok díszítését. Ez az esetenkénti újra- meg újrafogalmazás láthatóan nem okoz számukra különösebb gondot, szinte már magától jön, hiszen az az anyag tökéletes ismeretéből és a mély átélésből fakad. Ez persze egyáltalán nem jelenti azt, hogy a magyar táncoknak a megfogalmazásával, illetve előadásával kapcsolatosan elmarasztaló vélemény formálódott volna meg bennem. Azoknak is szívesen tapsoltam, mert az előadásuk rutinossága és megnyerő színvonala magával ragadott. Akárcsak a – jelentős mértékben szakmai – közönséget. (Ennyi táncos nézőt már régen láttam egy együttes műsorán.)

A műsor részletesebb értékelésére később még visszatérek. Jelenleg csupán azt tartom szükségesnek leszögezni, hogy az ötvenéves évfordulóra készült új műsor is bizonyítja: az együttes jelenlegi társulata – alkotói, műszaki és adminisztrációs személyzete – garanciát jelent az együttes további sikeres munkájához. Érdemes őket meghívni minden magyar, sőt szlovák településre is, mert olyan értéket mutatnak be, amely emberi és kulturális mivoltunkban nemesíthet, és amely egyértelműen bizonyítja azt is, hogy a Kárpát-medence hagyományos népi kultúrája egy töről fakadt, az egyes nemzeti kultúrákat hajdan azonos vagy nagyon hasonló külső hatások érték – elősegítve vagy éppen gátolva fejlődésüket.

Az Ifjú Szívek jubileumi bemutatója a népi kultúra igazi örömmünnepe volt. Az ötvenéves munka elismerését jelentette. Kifejeződött ez abban is, hogy az előadás keretében in memoriam kitüntetést adományoztak a népdalgyűjtés és kórusműalkotás egyik nagy hazai személyiségének, Szijjártó Jenőnek, és számtalan köszöntő levelet kapott az Ifjú Szívek Magyar Táncegyüttes is.

Ünnep az Ifjú Szíveknél

Írta: Új Szó

2005. november 16. szerda - Módosítás: 2005. november 16. szerda

TAKÁCS ANDRÁS